



Asiantuntijalausunto

16.3.2026

VN/97/2026

VN/97/2026-MMM-24

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asiantuntijalausunto; Hallintovaliokunta 17.3.2026 / VNS 5/2025 vp

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää tilaisuudesta tulla kuultavaksi hallintovaliokuntaan valtioneuvoston selonteosta aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä. Selonteko on laaja kokonaisuus kattaen kansallisen ja EU-osarahoitteen aluekehittämisen tämänhetkisen lainsäädännön. MMM korostaa, että **EU:n alue- ja rakennepolitiikan, samoin kuin yhteisen maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämisen viitekehys on muuttumassa varsin paljon** tulevalle EU:n rahoituskaudelle 2028–2034 mentäessä. EU:n komissio julkaisi selonteon valmistumisen jälkeen heinäkuussa 2025 ehdotukset tulevaisuuden monivuotiseksi rahoituskehikseksi (MFF). Komissio ehdottaa rahoituskehiksen merkittävää rakenteellista yksinkertaistamista ja uudistamista. Uusi kumppanuusrahasto (NRP) kokoaa yhteen mm. EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahastot. Valtioneuvoston kirjelmät näitä koskien ovat E 73/2025 (MFF), U 53/2025 (NRP), U 55/2025 (CAP) ja U 70/2025 (koheesiopolitiikka).

Kuten selonteossa todetaan, vastaa työ- ja elinkeinoministeriö kansallisella tasolla aluekehittämisen koordinaatiosta. **MMM osallistuu aluekehittämisen kokonaisuuden valmisteluun omalla toimialallaan.** MMM vastaa kansallisista maaseutu- ja saaristopolitiikoista, jotka ovat itsenäiset osat aluekehittämisen kokonaisuutta. Maaseutupolitiikan kokonaisuus kuvataan valtioneuvoston maaseutupoliittisessa selonteossa (VNS 12/2025 vp). MMM:n toimialalla aluekehittämiseen liittyvät maa- ja metsätalouden ja maaseutu- ja saaristopolitiikan lisäksi myös kala-, riista- ja porotalousasiat sekä vesivarojen käyttö. Aluekehittämisessä on keskeistä tunnistaa nämä liityntäpinnat.

Aluekehittämisen selontekoa on hyvä lukea rinnan **valtioneuvoston maaseutupoliittisen selonteon** (VNS 12/2025 vp) kanssa, jossa tarkastellaan maaseutumaisten alueiden tilannekuvaa ja muutostekijöitä, esitetään kansallinen maaseutuvision sekä määritellään poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset. MMM pitää hyvänä, että selonteossa esitetyssä alueiden tilannekuvassa on käytetty myös paikkatietopohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen tietoja. Maakuntatasoisen tarkastelun lisäksi on tärkeä huomioida **alueiden sisäiset erot sekä alueiden erityispiirteet.**

MMM pitää tarpeellisena selonteon pohdintaa aluekehittämisestä **vastaavien toimijoiden rooleista ja yhteistyöstä.** **Aluekehittämiskeskustelut** ovat tarpeellinen foorumi, jossa alueiden tarpeista ja hallinnon mahdollisuuksista keskustellaan. MMM korostaa aluekehittämiskeskusteluiden kiinnittymistä aluekehittämispäätökseen, johtopäätöksiä ja vaikuttavuuden seurantaa, hallinnollisen raskauden välttämistä sekä keskustelujen liittymistä muihin prosesseihin kuten esimerkiksi elinvoimakeskusten tulos- ja toimialaohjaukseen. **Kolmannen sektorin** rooli alueiden pitovoiman ja kansalaisten hyvän elämän taustatekijänä on tärkeä tunnistaa myös aluekehittämisessä. Aluekehittämisessä ja maakunnan liittojen toiminnassa on tärkeä huomioida jatkossakin **maaseudun elinkeinojen** toimintaedellytysten, huoltovarmuuden ja omavaraisuuden turvaaminen. Näissä monissa teemoissa ja tehtävissä tärkeitä aluekehittämisen yhteistyökumppaneita MMM:n hallinnonalalta ovat elinvoimakeskukset, Leader-ryhmät, kylätoimijat, Metsähallitus, Suomen metsäkeskus ja Suomen Riistakeskus.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Maakuntien yhteistyöryhmät (MYR) ovat vakiintuneita yhteistyön ja tiedonvälityksen foorumeita maakunnissa. MMM toteaa, että valitettavasti MYR:illä ei enää juurikaan ole maaseutujaostoja, jotka aiemmin keskittyivät nimensä mukaisesti maaseutukehittämiseen. MMM korostaa maaseutuasioden yhteensovittamisen tärkeyttä. MMM painottaa yhteistyöryhmien kokoonpanossa keskeisiä maaseudun kehittämisen toimijoita, kuten Leader-ryhmiä.

Selonteon tilannekuvassa todetaan, että "mobiiliverkon saatavuus on Suomessa erittäin hyvällä tasolla, mutta toimivuudessa voi olla alueellisia haasteita", ja että "kiinteän laajakaistan saatavuudessa on yhä alueellisia eroja." MMM huomauttaa, että **tietoliikenneyhteyksien** haasteet ovat todellisia ja vakavia: maaseutualueilla 2G- ja 3G-verkkojen purkamisen vaikutukset näkyvät turvallisuus- ja muiden etäohjattavien järjestelmien toimivuudessa ja väestön arjen turvassa ja sujuvuudessa sekä elinkeinotoiminnan edellytyksissä. Vuoden 2024 lopussa 5G-verkon 100 Mbit/s latausnopeuden kattavuus oli harvaan asutulla maaseudulla vain 43 % kotitalouksista. Maantieteellisesti 100 Mbit/s toimiva 5G-verkko kattaa 18 % Suomesta. Valokuitu on ainoa keino varmistaa riittävä nettiyhteys ja mahdollistaa tasa-arvoiset verkkopalvelut myös alueellisesti ja poikkeusoloissa. Mobiili ja kiinteä yhteys eivät ole joko tai valinta, vaan molempia tarvitaan. CAP-rahoituskaudella 2023–2027 maaseuturahastosta on varattu 53 milj. euroa maaseutualueiden laajakaistayhteyksien edistämiseen.

MMM:n tavoitteena uudessa kumppanuussuunnitelmassa (NRP) on varmistaa vahva maatalouden ja maaseudun kehittämisen kokonaisuus eri toimilla ja tavoilla. **Tahtotilana on jatkaa maatalous- ja maaseuturahoitusta**, jonka avulla kehitetään maaseutua ja maataloutta koko maassa. Vuoden 2026 alusta voimaan tullut valtion aluehallinnon uudistus oli mittava rakenteellinen uudistus, jonka tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa palveluja. Elinvoimakeskukset jatkavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten työtä. MMM nostaa esille valtion aluehallinnon tuloksellisen ja vaikuttavan työn. **Elinvoimakeskuksilla** on laaja ja poikkihallinnollinen rahoitusosaaminen. Maatalous- ja maaseututehtäviä hoidetaan täysimääräisesti kaikissa 10 elinvoimakeskuksessa.

MMM korostaa, että tulevan rahoituskauden valmistelussa **hyvä yhteistyö** eri hallinnonalojen välillä ja toimenpiteiden ja tukimuotojen yhteensovitus on entistäkin tärkeämpää. On tärkeää huomioida rakenteet ja hyvät toimintatavat ja kehittää niitä edelleen. Eri tukimuotojen yhteensovitus siten, että ne täydentävät hyvin toisiaan on tavoitteena. Kuluvalle kaudella esimerkiksi EU:n maaseuturahoituksella on rakennettu laajakaistayhteyksiä ja EU:n alue- ja rakennerahoituksella mm. TKI-toimia ja digitalisaatiota. Myös kansallinen aluekehittämisen rahoitus on ollut tarpeellista ja sitä on voitu hyödyntää myös maaseutu- ja saaristoalueiden kehittämisessä.

Selonteossa todetaan, että **kumppanuuteen perustuva kehittäminen** on viime vuosina muotoutunut aluekehittämisen keskeiseksi toimintatavaksi. Selonteon mukaan sopimuksellisuus alueiden ja kaupunkien kanssa on luonteeltaan myös ulossulkevaa, eikä se ole yksinään riittävä aluekehittämisen työkalu laajan toimijakentän tarpeisiin. Alueellisessa ja paikallisessa kehittämisessä myös kolmas sektori, asukkaat ja yritykset kylissä ja kaupungeissa ovat tärkeitä toimijoita. Tulevan EU-rahastokauden ehdotuksissa alueelliset ja paikalliset yhteistyöaloitteet (NRP-asetusehdotus Art 74) pitävät sisällään yhdennetyn alue- ja kaupunkikehityksen lisäksi myös esimerkiksi yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (ml. Leader-toiminta) ja älykkäitä kyliä koskevat strategiat. MMM kiinnittää huomiota siihen, että tulevan yhteisen NRP-rahaston puitteissa on hallinnollisesti yksinkertaista jatkaa yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen toteuttamista laajasti koko Suomessa ja halutessa laajentaa toimintatapaa myös suuriin kaupunkeihin.

MMM pitää aluekehittämisessä ja maaseudun kehittämisessä **kansainvälistä yhteistyötä** tärkeänä. Selonteossa on käsitelty Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteeseen kuuluvaa EU:n ulkorajoilla toteutettavaa Interreg-ohjelmaa. MMM pitää hyvänä, että EU:n komissio tukee myös paikallisten ja pienten toimijoiden pääsyä Interreg-tuen piiriin. Tähän on käynnissä parhaillaan rajat ylittävän yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (Leader-toimintatapa) pilottialueiden haku.

Selonteossa on arvioitu EU:n alue- ja rakennepoliittikan **vaikuttavuutta**. MMM pitää tärkeänä, että vaikuttavuutta arvioitaisiin myös kaupunki-maaseutuluokituksen aluetyypeittäin. Alue- ja rakennepoliittikan ja maaseudun kehittämisen vaikuttavuutta olisi hyvä arvioida soveltuvien osien myös yhteisesti, tarkastellen eri välineitten ja rahoitusmuotojen täydentävyyttä. EU:n maaseuturahoitus kohdistuu tasapainoisesti kaikille alueille ja rahoituksen laajaa ja monipuolista kattavuutta kuvastaa myös tuensaajien suuri määrä. Vuosina 2021–2025 EU:n maaseuturahoituksen hankkeissa yli 4 000:ssa tuensaajana on ollut yhdistys, järjestö tai säätiö, ja näistä yli 3 000 on ollut erillisiä tuenhakijoita.